

Circus Maximus –hanke

Loppuraportti
Hankenumero S21198

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Henna Ström-Kallio
1.1.2018-31.5.2020

Johdanto

Circus Maximus hankkeessa osallistettiin syrjäytymisuhan alla olevia nuoria, ennaltaehkäisevän nuorisotyömäisen toiminnan avulla. Hankkeen työpajoissa menetelmänä käytettiin sirkustaiteen menetelmiä yhdistettynä luontoavusteisiin menetelmiin ja luotiin uudenlainen kolmiportainen sosiaalisen sirkuksen toimintamalli.

Sosiaalisen sirkustoiminnan mallissa ryhmätoiminnalla vahvistettiin erityisesti sosiaalisesti arkojen ja syrjäänvetäytyvien nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta. Toiminnan tavoitteena oli tukea nuorten hyvinvointia sekä tukea heidän elämäänsä, koulutukseen tai työhön tarvittavien asioiden harjoittelua. Hankkeessa kehitetty sosiaalisen sirkustoiminnan malli on sovellettavissa nuorisopalveluiden erilaisiin ryhmiin, kuten sosiaalisen kuntoutuksen ja koulutuksen palveluihin, sekä työhön valmentaviin palveluihin Kymenlaaksossa.

Hankkeessa toteutettiin kolme sosiaalisen sirkuksen ryhmää. Työpajoihin osallistui yhteensä 20 nuorta, joista yli 60% oli maahanmuuttajataustaisia. Sosiaalisen sirkuksen työpajoja toteutettiin yhteistyössä Xamkin sosiaali- ja terveysalan sekä yhteisöpedagogi opiskelijoiden kanssa. Kokemukset luontoavusteisista sosiaalisen sirkuksen työpajoista olivat ohjaajille ja nuorille elämyksellisiä.

Hankkeen toiminnalliset tulokset ja arviointimenetelmät vahvistavat, että sosiaalisen sirkuksen ryhmätoiminnassa yhdistyivät sosiaaliset ja terveydelliset hyödyt mittavassa ja vaikuttavassa muodossa. Lyhyellä aikavälillä hanke tuki nuorten toimintakykyä ja tuotti hyvää mieltä. Arviointimenetelmien perusteella ryhmän jäsenten hyvinvointia onnistuttiin lisäämään ja nuoret solmivat keskinäisiä ystävyyssuhteita. Pitkällä aikavälillä hankkeen tulokset vahvistavat, että nuorten koulutus- ja työelämävalmiudet vahvistuivat. Hankkeen aikana maahanmuuttajataustaisten nuorten kielitaito kehittyi, osa nuorista eteni opinnoissaan ja yksi työllistyi.

Lisäksi hankkeessa onnistuttiin luomaan Haminan kaupungin, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ja Haminan Teinisirkuksen välille kumppanuus, jonka uskotaan johtavan jatkossa laajempaan yhteistyöhön Kymenlaakson alueella nuorten hyväksi. Circus Maximus -hanke toteutettiin 1.1.2018-31.5.2020. Hankkeen päätoteuttaja oli Xamkin Nuorisotalon tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia. Osatoteuttajana oli Haminan Teinisirkus. Yhteistyökumppaneina toimivat Haminan kaupunki ja Harjun oppimiskeskus. Hanketta rahoitti Euroopan sosiaalirahasta Hämeen Ely-keskukselta. Linkki hankkeen www-sivuille <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/circus-maximus/>.

2. Hankkeen kuvaus

Kymenlaakson 16-29-vuotiaiden nuorten koulutus- ja työllisyystilanne on kansallisella tasolla vertailtuna alhainen. Nuorten osallisuuteen ja hyvinvointiin voidaan vaikuttaa ennaltaehkäisevän nuorisotyömäisen toiminnan avulla. Hankkeen toimenpiteenä nuorille haluttiin lisää osallisuuden kokemuksia järjestämällä heille ennaltaehkäisevää ryhmätoimintaa ja mielekästä tekemistä. Circus Maximus –hanketta haettiin ennaltaehkäisevän nuorisotyömäisen toiminnan kehittämiseen ja sillä haluttiin tarjota syrjäytymisuhan alla oleville nuorille pitkäjänteistä yhteistoimintaa sekä tukea heidän sitoutumista tulevaisuuden tavoitteisiin.

Haminan Teinisirkus on toiminut Haminan kaupungissa yli 40-vuotta. Toiminnan periaatteena on aina ollut nuorten osallistaminen. Sirkustaide tarjoaa monipuolisen liikunnallisen-, kulttuurillisen ja sosiaalisen ympäristön vapaa-ajan viettoon sekä mielekästä ja voimaannuttavaa yhdessä tekemistä leikkillisessä toimintaympäristössä. Sovellettuna sirkustoiminta sopii erilaisille erityisryhmille ikään, sukupuoleen, tuen tarpeeseen tai sosiaalisen asemaan katsomatta. Hanke tarjosi syrjäytymisuhan alla oleville nuorille osallistavaa yhteistoimintaa, jossa hyödynnettiin sosiaalisen sirkuksen menetelmiä. Lisäksi hankkeessa etsittiin keinoja tehdä sirkustaidetta luonnossa yhdistäen sosiaalisen sirkuksen menetelmiä ja Green Carea. Sosiaalisessa sirkuksessa käytetään sirkusmaailman välineitä ja ympäristöä osallistujien hyvinvoinnin saavuttamiseksi.

Hankkeessa järjestettiin syrjäytymisuhan alla oleville nuorille kolme sosiaalisen sirkuksen ryhmää vuosien 2018-2019 aikana ja yksi leiri. Toimintaan tavoiteltiin nuoria laajasti eri sidosryhmien kautta. Nuorten rekrytoinnissa yhteistyössä toimi Harjun oppimiskeskus, Kotka-Kymin seurakunta ja Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston Valma (ammattiin valmentava koulutus) sekä Rannikkopajat. Työpajoja toteutettiin Haminan Teinisirkuksen harjoitusosalissa, luonnossa Harjun oppimiskeskuksen ympäristössä sekä Lapurin saarella ja Rannikkopajojen tiloissa. Ryhmistä kaksi mahdollisti nuorten vapaaehtoisen osallistumisen ja yksi pilotoitiin vietäväksi jo olemassa olevalle nuorten työpajojen ryhmälle. Circus maximus –hankkeeseen osallistui yhteensä 20 nuorta. Nuorista yli 60% oli maahanmuuttajataustaisia.

Kuva 1. Haminan Teinisirkuksen harjoitusali.

Kaksi ensimmäistä ryhmää mahdollisti nuorten vapaaehtoisen osallistumisen ja ne pidettiin syyslukukaudella 2018 sekä kevätlukukaudella 2019. Ryhmiin osallistui yhteensä 16 nuorta, joista osallistujatiedot kerättiin 12 nuorelta. Kolmas ryhmä toteutettiin yhteistyössä Ekamin Rannikkopajojen kanssa syyslukukaudella 2019 ja siihen osallistui yhteensä 13 nuorta, joista osallistujatiedot kerättiin kahdeksalta nuorelta.

Kuva 2. Harjun oppimiskeskuksen tapahtumakeskus Vahtivuori tarjosi upeat puitteet hankkeen työpajoille.

3. Circus Maximus –hankkeen toiminta

Hankkeessa pilotoitiin sosiaalisen sirkuksen toimintamallia erityisesti sosiaalisesti arkojen ja syrjäänvetäytyvien nuorten ryhmissä. Sosiaalista sirkusta ja Green Carea yhdistelevässä toimintamallissa mahdollistettiin nuorille kehollista fyysistä toimintaa luovassa ja leikkillisessä muodossa. Nuorisotyömaisessä sosiaalisen sirkuksen mallissa toiminnan tavoitteena ei ollut ensisijaisesti sirkustaidot, vaan tavoitteet muotoutuvat kohderyhmän tai jopa yksilön mukaan. Tavoitteena oli esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisy, vuorovaikutuksen tukeminen tai sosiaalisen osallisuuden edistäminen. Hankkeessa yksilöllinen tuki yhdistyi ryhmätoimintaan ja hankkeen toimenpiteillä pyrittiin edistämään nuorten aktiivista osallisuutta sekä hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Haminan Teinisirkuksen toiminnanohjaaja rakensi nuorille kolmiportaisen sosiaalisen sirkuksen toimintamallin, jossa hyödynnettiin aiemmista hankkeista opittuja kansainvälisen toiminnan muotoja. Sirkusmenetelmiä pilotoitiin lukuisissa erilaisissa työpajoissa ja luontoa hyödynnettiin ympäristönä. Toimintamallin teemat ja työpajojen sisällöt olivat:

TEEMA 1: Minusta meiksi

Minä/ keitä me olemme

Käytettävät menetelmät:

- erilaiset toiminnalliset nimi- ja tutustumisleikit, joissa samalla haastetaan muisti, keskittyminen ja koordinaatiokyky
- aktiviteeteissa käytetään erilaisia jongleerausvälineitä, joiden käyttöön ja helposti omaksuttaviin perusteisiin samalla tutustutaan

Tavoitteet:

- aloitellaan kontaktin ottamista muihin, uskalletaan tuoda itsemme julki, uskalletaan epäonnistua ja yrittää uudestaan

Matkalla minusta meiksi

Käytettävät menetelmät:

- tehdään pareittain ja pienryhmissä erilaisia harjoitteita
- käytetään välineenä ihmiskehoa, akrobatia

Tavoitteet:

- harjoitellaan sekä sanallista, että kosketuksen kautta käytävää kanssakäymistä toisten kanssa
- opitaan luottamaan ja olemaan luottamuksen arvoisia
- otetaan tuntumaa fyysiseen harjoitteluun

Lopullinen ryhmäytyminen, meistä tuli me

Käytettävät menetelmät:

- fyysisiä harjoitteita, acrobalance
- rakennetaan erilaisia ihmispyramideja ja lopuksi ihmissurffaus

Tavoitteet:

- saada jokainen uskaltautumaan mukaan
- tiedostetaan, että meillä jokaisella on paikka, tarkoitus ja tehtävä, jokainen osa ryhmästä on ryhmän toimimisen kannalta yhtä tärkeä
- opitaan kanssakäynnin tärkeys tiimityöskentelyssä ja tavoitteen saavuttamisessa
- opitaan kokemaan luontevaksi toisen ihmisen koskettaminen, lähikontaktit, omien rajojen rikkominen

Kuva 3. Yksi harjoitusvälineistä oli keppi.

TEEMA 2: Osaksi yhteiskuntaa

Oman osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen

Käytettävät menetelmät:

- omien jongleerauspallojen valmistautuminen, ilmapallohahmojen muotoilu ja ryhmän ulkopuolisen kontaktin ottaminen

Tavoitteet:

- opitaan heittäytymään, hulluttelemaan, jakamaan ajatuksia ja ideoita, toimimaan yhdessä, vaikka jokaisella oma tehtävä
- opitaan ottamaan kontaktia tuntemattomaan
- saadaan rohkeutta tuoda omaa osaamista esille

Kuva 4. Ilmapalloeläinten jakaminen maailman sosiaalisen sirkuksen päivänä.

TEEMA 3: Osaksi luontoa- voimaannuttavan luontosuhteen luominen ja vahvistaminen

Eläinavusteinen ja sirkusta apuna käyttävä Green Care- toiminta

Käytettävät menetelmät:

- eläinten hoitaminen ohjattuna
- pari- ja pienryhmäkrobatia luonnon elementtejä hyväksi käyttäen
- kalliolaskeutuminen
- tuli sirkusvälineenä, kipinätaide
- ruuan valmistaminen nuotiolla ja luontokeittiössä, ruokailu luonnossa

Tavoitteet:

- luodaan luonteva yhteys ja arvostus luontoon
- ollaan ja toimitaan luonnossa yhdenvertaisina ja tasa-arvoisesti
- tutustutaan luontoon ja sen rauhoittavaan ja voimaannuttavaan vaikutukseen
- tutustutaan eri vuodenaikoihin
- opitaan toimimaan urbaanin ympäristön ulkopuolella

Kuva 5. Pienryhmäakrobatiaa rantakaliolla.

Syrjäytymiseen vaikuttaa hyvin monet asiat ja tästä syystä nuorisotyön painopisteen tulee olla ennaltaehkäisevässä, eikä korjaavassa työssä. Sosiaalisen sirkuksen työpajojen harjoitteilla haluttiin saada aikaan nuorille erilaisia suojaavia tekijöitä. Nuorten kasvuun ja syrjäytymisen ehkäisemiseen vaikuttavat läheiset ihmissuhteet, mielekäs tekeminen, oikea-aikainen puutuminen sekä kokemus omasta pärjäämisestä. Nämä seikat olivat keskeisessä roolissa nuorisotyömäisen sosiaalisen sirkuksen toimintamallissa ja hankkeen työpajoissa, joiden tavoitteena oli nuorten osallisuuden kokemusten lisääminen.

Hankkeen työpajoja pidettiin Kymenlaaksossa Kotka-Haminan ja Virojoen alueilla ja näihin työpajoihin kuljetus järjestettiin hankkeen puolesta. Hankkeessa järjestettiin yhteensä 19, 1,5h-3h mittaista työpajaa ja yksi leiri. Työpajoista sosiaalista sirkusta sekä eläin- ja luontoavusteisia menetelmiä yhdistäviä työpajoja pidettiin yhteensä kuusi. Työpajoihin osallistui Xamkin sosiaali- ja terveysalan- sekä yhteisöpedagogiikanopiskelijoita osana opintojaan.

4. Tulosten arviointi ja pohdinta

Hankkeen päätavoitteena oli osallistuvien nuorten toimintakyvyn paraneminen niin, että heidän koulutukseen ja työelämään pääsyn valmiudet paranevat. Nuorisonäkökulmien arviointi hankkeen toimenpiteistä, tuloksista ja sosiaalisesta sirkuksesta menetelmänä toteutettiin opinnäytetyön haastatteluina ja laadullisella tutkimuksella. Tutkimuksessa nousi esiin teemat: suomenkielentaidon parantuminen, ohjaajien tuki, ilmapiiri ja sosiaaliset suhteet sekä kokemukset. Työpajoissa yksilöllinen tuki yhdistyi ryhmätoimintaan ja hankkeen toimenpiteillä edistettiin nuorten aktiivista osallisuutta sekä hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sirkustoiminnan toimenpiteillä harjoiteltiin elämään, koulutukseen ja työhön tarvittavia taitoja, sekä ryhmässä toimimista. Hankkeelle tehdyn opinnäytetyön tutkimustulokset vahvistivat sirkuksen ilmapiiri olleen kannustava ja rohkaiseva. Sirkuksen työpajat toivat hankkeen aikana lisäarvoa nuorten arkeen. Hankkeen tuloksena nähdään, että sosiaalista sirkusta ja Green Carea yhdistelevät menetelmät saavuttivat hankkeelle asetetut tavoitteet hyvin ja toimintamalli auttoi ennaltaehkäisevästi syrjäytymisen ehkäisemisessä.

Työpakettien toimenpiteet toteutuivat aikataulussa. Hankkeen jatkoaika mahdollisti sen, että 15-29-vuotiaiden nuorten osallistujien määrää pystyttiin kasvattamaan hankkeelle asetetusta 16 henkilöstä 20:neen. Hankkeen tavoitteena oli muodostaa kaksi sosiaalisen sirkuksen nuorten ryhmää, ryhmiä muodostui kolme.

Kuva 6. Ilta leirinuotiolla Lapurin saarella.

Green Care kokeilut ja luonto sirkustaiteen ympäristönä tarjosi osallistujille elämyksellisiä kokemuksia. Maahanmuuttajataustaiset nuoret kokivat mm. lumisessa luonnossa liikkumisen ja saariston eksoottiseksi. Nuorten palaute juuri luonnossa pidetyistä työpajoista oli erinomaista ja niihin he osallistuivat aktiivisimmin. Nuorille muotoiltavassa yhteistoiminnassa on tärkeää elämyksellisyys ja se, että kokemus tuo lisäarvoa, joka tukee nuorten identiteettiä. Jo pelkästään suomalaisessa luonnossa liikkuminen oli maahanmuuttaja taustaisille uusi kokemus, jonka avulla pystyttiin vahvistamaan heille uuteen ympäristöön kotoutumista.

Autokyyti antoi aikaa nuorten kohtaamiselle ja keskustelulle sekä auttoi osaltaan nuoria toimintaan sitoutumisessa. Autokyyti lisäsi nuorten mahdollisuutta osallistua harrastustoimintaan tasa-arvoisesti sekä lisäsi luottamusta. Nuorilta saatujen palautteiden perusteella sosiaalisen sirkuksen työpajat koettiin innostaviksi, hyvää mieltä tuottavaksi ja yhteisöllisiksi. Tuloksissa korostui aikuisten tuki nuorille ja sirkuksen iloa tuottava ilmapiiri.

Sirkustyöpajojen yhteydessä nuoria autettiin mm. koulussa kohtaamien ongelmien kanssa, suomalaisessa kulttuurissa toimimisessa, opiskeluvaihtoihin liittyvissä kysymyksissä sekä kannustettiin puhumaan suomen kielellä. Yhdessä vietetty aika yhdistettynä sirkuksen menetelmiin auttoi luomaan nuoriin luottavan ja välittävän suhteen.

Kuva 7. Hankkeen aikana järjestetty kyyti nuorille tarjosi mahdollisuuden tutustua ympäristöönsä.

Hankkeessa onnistuttiin yhdistämään toimenpiteitä Xamkin nuorisovalan pedagogiikkaan. Sosiaalisen sirkuksen integrointi opetukseen tarjosi viidelle Xamkin sosiaalialan ja yhteisöpedagogiikan opiskelijalle oppimisympäristön, jonka aikana he suorittivat yhteensä 22 opintopistettä. Opiskelijat osallistuivat sosiaalisen sirkuksen työpajoihin havainnoijan/arvioijan roolissa sekä sirkusohjaajan työparina, osana projektiointojaan. Opiskelijat kirjoittivat Xamkin tutkimus- ja kehitysblogiin, kokemuksiaan sosiaalisen sirkuksen menetelmistä ja yhden artikkelin Xamkin sosiaali- ja terveysalan julkaisukokoelmaan.